

בענין החיוב לצפות לישועה

יום ה' לש"ק פ' ויחי, התשפ"ג

העיקר הי"ב

א. פירוש המשנה לרמב"ם – הקדמה לפ' חלק

והיסוד השנים עשר ימות המשיח, והוא להאמין ולאמת שיבא ואין לומר שנתאחר אם יתמהמה חכה לו, ואין לקבוע לו זמן, ולא לפרש את המקראות כדי להוציא מהן זמן בואו, אמרו חכמים תפוח דעתן של מחשבי קצין. ולהאמין בו מן הגדולה והאהבה ולהתפלל לבואו בהתאם למה שנאמר בו על ידי כל נביא, ממש ועד מלאכי. ומי שנסתפק בו או זלזל בענינו הרי זה מכחיש את התורה שהבטיחה בו בפירוש בפרשת בלעם ואתם נצבים. ומכלל היסוד הזה שאין מלך לישראל אלא מדוד ומזרע שלמה דוקא. וכל החולק בענין המשפחה הזו הרי זה כפר בה' ובדברי נביאיו.

ב. רמב"ם הלכות מלכים פרק יא הל' א'

המלך המשיח עתיד לעמוד ולהחזיר מלכות דוד ליושנה לממשלה הראשונה, ובונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל, וחוזרין כל המשפטים בימיו כשהיו מקודם, מקריבין קרבנות, ועושין שמטין ויובלות ככל מצותה האמורה בתורה, וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו, שהרי התורה העידה עליו שנאמר ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו' אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' והביאך ה', ואלו הדברים המפורשים בתורה הם כוללים כל הדברים שנאמרו על ידי כל הנביאים, אף בפרשת בלעם נאמר ושם נבא בשני המשיחים, במשיח הראשון שהוא דוד שהושיע את ישראל מיד צריהם, ובמשיח האחרון שעומד מבניו שמושיע את ישראל מיד בני עשו, ושם הוא אומר אראנו ולא עתה זה דוד, אשורנו ולא קרוב זה מלך המשיח, דרך כוכב מיעקב זה דוד, וקם שבט מישראל זה מלך המשיח, ומחץ פאתי מואב זה דוד, וכן הוא אומר ויך את מואב וימדדס בחבל, וקרקר כל בני שת זה המלך המשיח שנאמר בו ומשלו מים עד ים, והיה אדום ירשה זה דוד, שנאמר ותהי אדום לדוד לעבדים וגו', והיה ירשה וגו' זה המלך המשיח שנאמר ועלו מושיעים בהר ציון וגו'.

ג. נוסח "אני מאמין" (הנמצא בסידור)

אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח, ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אתכה לו בכל יום שיבא.

לצפות

ד. גמרא שבת לא.

אמר רבא: בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו: נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה, עסקת בפריה ורביה, צפית לישועה, פלפלת בחכמה, הבנת דבר מתוך דבר? ואפילו הכי: אי יראת ה' היא אוצרו - אין, אי לא - לא. משל לאדם שאמר לשלוחו: העלה לי כור חיטין לעלייה. הלך והעלה לו. אמר לו: עירבת לי בהן קב חומטון? אמר לו: לאו. אמר לו: מוטב אם לא העלית.

המצב לפני הגאולה

ה. דברים פרק ל' (פ' נצבים)

- (א) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך יקוק אלהיך שמה:
- (ב) ושבת עד יקוק אלהיך ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוך היום וביניך בכל לבבך ובכל נפשך:
- (ג) ושב יקוק אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך יקוק אלהיך שמה:
- (ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך יקוק אלהיך ומשם יקחד:
- (ה) והביאך יקוק אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והיטבך והרבך מאבתיך:
- (ו) ומל יקוק אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את יקוק אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייד:

בענין החיוב לצפות לישועה

יום ה' לש"ק פ' ויחי, התשפ"ג

- (ז) ונתן יקוק אלהיך את כל האלות האלה על איביך ועל שנאיך אשר רדפוך :
(ח) ואתה תשוב ושמעת בקול יקוק ועשית את כל מצותיו אשר אנכי מצוך היום :
(ט) והותירך יקוק אלהיך בכל מעשה ידך בפרי בטןך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך לטבה כי ישוב יקוק לשוב עליך לטוב כאשר שש על אבתך :
(י) כי תשמע בקול יקוק אלהיך לשמר מצותיו וחקתיו הכתובה בספר התורה הזה כי תשוב אל יקוק אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך :

ו. גמרא סנהדרין צז.

תניא, רבי נהוראי אומר : דור שבן דוד בא בו נערים ילבינו פני זקנים... ופני הדור כפני כלב, ואין הבן מתבייש מאביו. תניא רבי נחמיה אומר : דור שבן דוד בא בו העזות תרבה, והיוקר יעות... ואין תוכחה. מסייע ליה לרבי יצחק, דאמר רבי יצחק : אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות... אין בן דוד בא עד שירבו המסורות. דבר אחר : עד שיתמעטו התלמידים... דבר אחר : עד שיתייאשו מן הגאולה...

אל מה אנו מצפים?

ז. רמב"ם הלכות מלכים פרק י"ב

הלכה א

אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם, או יהיה שם חידוש במעשה בראשית, אלא עולם כמנהגו נוהג, וזה שנאמר בישעיה וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ משל וחידה, ענין הדבר שיהיו ישראל יושבין לבטח עם רשעי עכו"ם המשולים כזאב ונמר, שנאמר זאב ערבות ישדדם ונמר שוקד על עריהם, ויחזרו כולם לדת האמת, ולא יגזלו ולא ישחיתו, אלא יאכלו דבר המותר בנחת עם ישראל, שנאמר ואריה כבקר יאכל תבן, וכן כל כיוצא באלו הדברים בענין המשיח הם משלים, ובימות המלך המשיח יודע לכל לאי זה דבר היה משל, ומה ענין רמזו בהן.

הלכה ב

אמרו חכמים אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכות בלבד...

הלכה ג

ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה, ולא קנאה ותחרות, שהטובה תהיה מושפעת הרבה, וכל המעדינים מצויין כעפר, ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישגו דעת בוראם כפי כח האדם, שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

ח. רמב"ם הלכות תשובה פרק ט' הל' ב'

ומפני זה נתאוו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם לימות המשיח כדי שינחחו ממלכות שאינן מניחות להן לעסוק בתורה ובמצות כהגון, וימצאו להם מרגוע וירבו בחכמה כדי שיזכו לחיי העולם הבא, לפי שבאותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' ונאמר ולא ילמדו איש את אחיו ואיש את רעהו, ונאמר והסירותי את לב האבן מבשרכם, מפני שאותו המלך שיעמוד מזרע דוד בעל חכמה יהיה יתר משלמה, ונביא גדול הוא קרוב למשה רבינו, ולפיכך ילמד כל העם ויורה אותם דרך ה', ויבואו כל הגוים לשומעו שנאמר והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים, וסוף כל השכר כולו והטובה האחרונה שאין לה הפסק וגרעון הוא חיי העולם הבא, אבל ימות המשיח הוא העולם הזה ועולם כמנהגו הולך אלא שהמלכות תחזור לישראל, וכבר אמרו חכמים הראשונים אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכות בלבד.